

Pomocné vědy historické pro medievisty

jarní semestr 2012

Kodikologie

- *caudex. icis, m.*
- zkoumá rukopisy literární povahy
- latinská středověká kodikologie

- Handschriftenkunde x Kodikologie, Codicology
- Überlieferungsgeschichte

Vývoj kodikologických studií

- Cassiodorus (ca. 485–580)
- benediktinské kláštery (*ora et labora*)
- karolinská renesance, humanismus
- 15. stol. – kardinál Bessarion, loh. Trithemius
- 17. stol. – J. Mabillon, bollandisté
- 19. stol. – École des Chartes, MGH, L. Delisle
- Institut de recherche et d'histoire des textes
[<http://www.irht.cnrs.fr/>]

Vývoj kodikologických studií

- Alphonse Dain, *Les Manuscrits*, Paris 1949
- od r. 1946 *Scriptorium*
[<http://www.scriptorium.be/>]
- Manuscripta Mediaevalia
[<http://www.manuscripta-mediaevalia.de/>]
- Codices Manuscripti, ÖNB Wien
[<http://www.hollinek.at/>]

Vývoj kodikologických studií

Oddělení pro soupis a studium rukopisů

(Archiv AV ČR):

[http://www.mua.cas.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=45&Itemid=24&lang=cs]

Průvodce po rukopisných fondech v ČR

Studie o rukopisech

Prameny a jejich klasifikace

- zmínky o rukopisech
- výpůjční seznamy
- inventáře a katalogy

I. Hlaváček. *Středověké soupisy knih a knihoven v českých zemích*. AUC-Phil. et hist., Monographia XI. Praha: Universita Karlova, 1966.

I. Hlaváček. *Knihy a knihovny v českém středověku. Studie k jejich dějinám do husitství*. Praha: Karolinum, 2005.

Kletba Hildebertova

Praha, Knihovna metropolitní kapituly, XXI/1, fol. 153r

	15	
21	Supra 10 precepta doctorum etiam in summa	
22	Doctor etiam de veritate septem	
	Augustini Soliloquia	1
	De civitate dei prologus	
	De civitate dei in caritate	
	Augustini soliloquia	
	De obedientia patrum bonorum	2
	Principium	
	Stella relecta ut quatuor	3
	De accepta in die	
	De vita propria	4
	De regimine civitatis	
	De libertate	
	meditationes	5
	De quatuor virtutibus principalibus	
	De macedonibus	
	De lapsu in die	6
	De metum meo	
	De auaricia	
	De misericordia	
	Augustinus ad deos pontificum in libro de civitate dei	7
	Augustinus de spiritu sancto	
	Augustinus de civitate dei in libro de civitate dei	8
	Augustinus de civitate dei in libro de civitate dei	9
	Augustinus de civitate dei in libro de civitate dei	10
	Augustinus de civitate dei in libro de civitate dei	11
	Augustinus de civitate dei in libro de civitate dei	12
	Augustinus de civitate dei in libro de civitate dei	13

	156	
	Sermo de sanctis	96
	Sermo de sanctis	97
	Sermo de sanctis et fideles	98
	Sermo de sanctis in die de festo	99
	Sermo de sanctis	100
	Sermo de sanctis in die de festo	101
	Sermo de sanctis	102
	Sermo de sanctis	103
	Sermo de sanctis in die de festo	104
	Sermo de sanctis in die de festo	105
	Sermo de sanctis in die de festo	106
	Sermo de sanctis in die de festo	107
	Sermo de sanctis in die de festo	108
	Sermo de sanctis in die de festo	109
	Sermo de sanctis in die de festo	110
	Sermo de sanctis in die de festo	111
	Sermo de sanctis in die de festo	112
	Sermo de sanctis in die de festo	113
	Sermo de sanctis in die de festo	114
	Sermo de sanctis in die de festo	115
	Sermo de sanctis in die de festo	116
	Sermo de sanctis in die de festo	117

Katalogy knihoven kolejí Karlovy university

Lobkovická knihovna v Roudnici nad Labem, VI E f 8

Vnější a vnitřní znaky rukopisných knih

- vazba
- psací látka
- velikost rukopisu
- počet folií
- rozpis složek
- charakter písma
- stáří rukopisu
- provenience

Kompozice středověkého rukopisu:

<http://www.getty.edu/art/gettyguide/videoDetails?segid=4260>

Bamberg, Staatsbibliothek
MS Patr. 5, fol. 1v

Durham, University Library,
Ms. Cosin V III 1, fol. 22v

Produkce knih ve vrcholném středověku

- stacionáři, pecia
- kustody
- reklamanty
- kolofón
- foliace, paginace

London, British Library

Royal 6 E VI, fol. 329

Dějiny rukopisných knihoven

- raný středověk do konce 8. století
církevní fondy (kláštery)
- období karolinské renesance do 12. století
papežská knihovna
Richard de Bury – *Philobiblon*; Robert Fournival – *Biblionomia*
- období 13.–15. století
univerzitní knihovny
Benátky – Marciana; Florencie – Medicejská knihovna;
Corviniana

Rukopisné knihovny - Čechy

3 období:

- od počátků do 14. století
knihovna pražské kapituly
- polovina 14. století – začátek husitských válek
založení pražské univerzity (1348)
panovnická knihovna (Karel IV., Václav II)
- husitství – 16. století (knihtisk)

Filigranologie

- Charles Moise Briquet, *Les filigranes*

- Gerhard Piccard:

<http://www.piccard-online.de/start.php>

- Miroslav Flodr. *Filigranologie. Úvod do studia filigránů*. Brno 1974.

- Projekt Bernstein:

http://www.memoryofpaper.eu:8080/BernsteinPortal/appl_start DISP